

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Quod huius manufactæ domus dedicatio fuerit illius ueteris & manufactæ
abdicatio, secundum illa[m] Esaiaë uisionem qua clamantibus seraphim,
sanctus, sanctus, sanctus dominus deus, domus impleta est ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

De processione spūs sancti iuxta subsequens capitulum Eiaie, non fuerunt in deserto cum educeret eos, aquam de petra produxit eis, & scidit petram & fluxerunt aque, & de voce exultationis qua istud iubemur annuntiare.
Caput XVII.

Alibet aliquantulum progredi pro tenore propositi, ut principio conueniens reddatur finis huius operis de glorificatione Trinitatis, & processione spiritus sancti. Vbi dixit: et nunc dominus misit me & spiritus eius, paucis interpositis ait: In uoce exultationis annunciate, auditum hoc facite, afferte illud usque ad extrema terræ. Dicitur: Redemit dominus seruum Iacob. Non fuerunt in deserto cum educeret eos, aquas de petra produxit eis, & scidit petram, & fluxerunt aque. ¶ Petra nanque ista domus ipsa est, de qua loquebamur, templum domini: ci corporis est, de cuius resurrectione sermo nobis habebatur. De quo & alius Propheta: Vidi (inquit) aquam egredientem de templo à latere dextro. Et omnes ad quos peruenit aqua ista, salui facti sunt. Et hic & illic, aqua singulari numero spiritus sanctus est, ea gratia qua datur in remissionem peccatorum: Et aquæ plurali numero idem spiritus est, ea gratia qua datur in diuisiones gratiarum. Huiusmodi aquam siue aquas de petra (inquit) produxit eis, quia spiritus sanctus aqua uiua, quam qui biberit non sitiet unquam, sed fiet in eum fons aquæ salientis in uitam æternam: nimirum ut de patre, sic & de filio procedit. Cuius in figura cōtingit, qd petra percussa in deserto, aquam sitienti populo dedit uel fudit. Vnde & Apostolus: Bibebant autem de spirituali conueniente eos petra. Petra autē erat **CHRISTVS**. ¶ Vox exultationis inquam annunciate (inquit) & auditum hoc facite, afferte illud usque ad extrema terræ. Vox (inquam) prædicatio est exultationis Euangelij. Vnde & nomen accepit ut uocaretur euangelium, quod interpretatur bonum nuncium, quia ueraciter magna exultatio, magnum & uerum in isto nuncio est gaudium, cuius uidelicet nunciij. Summa hæc est, redemit dominus populum.

Esa. 46.

Aqua de petra spūs s. de filio quoq; procedens. Ezech. 47

Esa. 48. Iohan. 4.

Num. 20. I. Cor. 10. Esa. 48. Vox exultationis, uox euāgelij.

Quod huius manufactæ domus dedicatio fuerit illius ueteris & manufactæ abdicatione, secundum illam Eiaie uisionem qua clamantibus Seraphim, sanctus, sanctus, sanctus dominus deus, domus impleta est fumo.
Caput XVIII.

Andem & illud sciendum, quia huius non manufactæ domus dedicatio, illius manufactæ est abdicatione: quemadmodum & Apostolus testatur, dicens: Reprobatio quidem est præcedentis mandati propter infirmitatem eius & inutilitatem. ¶ Ipsam, quam dicimus abdicationem, fumus ille significabat, quem uidit Eiaias: Clamabant (inquit) Seraphim alter ad alterum, & dicebant: Sanctus, sanctus, sanctus, dominus deus exercituum: plena est omnis terra gloria tua eius. Et commota sunt super liminaria cardinum à uoce clamantium, & domus impleta est fumo. Sic enim futurum erat, & sic factum est, quemadmodum hæc sacra prænotauit prophetia. Sedente domino super solium excelsum & eleuatum, id est, postquam dominus dei filius ascendit in cœlum, & sedet à dextris dei, quod nimirum solium est excelsum. Seraphim, quod interpretatur ardentis siue intendentes, ter sanctum dominum clamauerunt, id est, sancti Apostoli afflati spiritu sancto per speciem ignis (ut iam supra dictum est) sanctam trinitatem prædicauerunt, & ecce gloria prædicationis huius, terra plena est. ¶ Et si sensus alius esse potest, nihilominus tamen hic uerus est, & ad rem magis pertinet. Dicit enim in euangelio suo Iohannes. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Eiaias. Excæcauit oculos eorum, & indurauit eorum cor, ut non uideant oculis, & non intelligant corde, & conuertantur & sanem eos. Statimque subiungit: Hæc dixit Eiaias, quando uidit gloriam eius, & loquutus est de eo. Ecce locus ubi hæc loquutus est Eiaias: immo spiritus sanctus in Eiaia: Vbi enim præmissum est, & domus impleta est fumo. ¶ Postmodum sic scriptum est: Audite audientes me, & nolite intelligere, & uidete uisionem, & nolite cognoscere. Excæca cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius claude, ne forte uideat oculis suis, & auribus audiat & corde

Heb. 7

Esa. 6.

Iohan. 12. Esa. 6.

Uisio de sede te sup solium excelsum, prophetia de ascensione Christi & corde

& corde suo intelligat, & conuertatur, & sanem eum. Ergo uisio domini sedentis super so-
 lium excelsum & eleuatum, prophetia erat dominicæ ascensionis in cœlum: Et quod
 dictum est, ea, quæ sub illo erant, implebant templum, idem est ac si diceretur, & dona
 gratiarum, quæ dedit hominibus (sicut scriptum est, ascendens in altum captiuam duxit
 captiuitatem, dedi dona hominibus) impleuerunt corda credentium, qui & ipsi templum
 dei sunt, propter Christum habitantem per fidem in cordibus eorum. ¶ Super huiusmo-
 di templum Seraphin stabant, id est, Apostoli & Prophetæ, ex utroq; testamento præmi-
 nentes, Principatum habent, id ipsum sentientes de Trinitate quæ est unus deus, sicut sa-
 cræ illorum literæ testantur: quod est alterum clamare ad alterum, & dicere: Sanctus, sanc-
 ctus, sanctus, dominus deus, utriusque testamenti pagina, utraque scriptura prophetica &
 Evangelica, idem de uno creatore consonat: qui senario dierum numero creauit omnia,
 & in septimo sabbatizat, illud idem sabbatum fidelibus suis, maximeq; prædicatoribus ue-
 ritatis, largiturus, ut cum compleuerint opera sua, requiescant & ipsi, ab operibus suis (ait
 Apostolus) sicut & à suis deus. ¶ Sex ergo alæ uni, & sex alæ alteri. Quot alis uolabant,
 totidem uelabant faciem eius, & totidem scilicet uelabant pedes eius: quia uidelicet quan-
 ta ex utroq; testamento sanctam trinitatem testificantur intentione, tanta & claritatem dis-
 uinitatis CHRISTI filij dei & sacramentum humanitatis siue incarnationis eius abs-
 condunt discretionem, uel his qui non possunt capere, uel maxime his qui non possunt au-
 dire præ tormento inuidiæ. ¶ Commota sunt enim (ait) superliminaria cardinum à uo-
 ce clamantium, & domus impleta est fumo. Seditionem quippe excitaucrunt Principes
 & seniores populi Iudæorum, & missos ad se Prophetas & sapientes & scribas quosdam
 occiderunt, quosdam flagellauerunt, & de ciuitate in ciuitatem persecuti sunt: Et sic circo
 relicta est eis domus sua deserta, fumo impleta præ cæcitate cordis eorum abiecta. Com-
 puncti sunt corde aliqui ex eis, & dixerunt ad Apostolos. Quid faciemus uiri fratres?
 Eorum in persona congrue dixit Propheta: Væ mihi, quia tacui, quia uir pollutus labijs
 ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito, & regem dominum exer-
 cituum ego uidi oculis meis. Hoc enim fuit dicere unumquenque illorum. Væ mihi,
 quia clamando, & consentiendo clamantibus, crucifige, crucifige, labia mea pollui, & re-
 gem meum CHRISTVM, quem uidi oculis meis, qui uenit in diebus meis, ut pro-
 missum fuerat ex lege & Prophetis, negaui ante faciem Pylati. ¶ Et uolauit ad me (in-
 quit) unus de Seraphim, & in manu eius calculus, quem forcipe tulerat de altari, & tetigit
 os meum. Petrus nanque ait ad illos. Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque in no-
 mine IESV CHRISTI in remissionem peccatorum, & accipietis donum spiritus
 sancti. Recte etenim Petrus hic intelligitur unus de Seraphim, ipse est enim Apostolorum
 primus, & ipsi præ cæteris dictum est, quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum
 & in cœlis: & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in cœlis. ¶ Hoc est quod
 hic audiuius, in manu eius calculus, quia potestas ei data est, præcipua post CHRIS-
 TVM, ut credentibus remissionem peccatorum operetur, quem uidelicet calculum
 idem spiritus sancti gloriam forcipe tulerat de altari, id est, de maiestate CHRISTI, for-
 cipe (inquam) id est, per egregiam fidem unius eiusdemq; dei & hominis IESV CHRIS-
 TI. Et audiui (inquit) uocem domini, dicentis: Quem mittam, et quis ibit nobis: Ac si
 diceret. Et prophetas occiderunt ac persecuti sunt, & me prophetarum dominum crucifi-
 xerunt. Post tot experimenta peccati eorum & duri cordis, quem mittam? Quis ibit no-
 bis? Hic ò ter, quaterq; beate protomartyr Stephane, temetipsum obtulisti spontanea fide
 fidelissima spe, gratiosa charitate. Et dixisti: Ecce ego, mitte me. Neq; iustus aut misus ab
 homine uel per hominem, sed per spiritus sancti plenitudinem faciebas prodigia & signa
 magna in populo: ipsos beatos Apostolos præueniens in prælio, primusq; in Euangelio
 Christi martyr, & secundum nomen tuum coronatus uictor obdormisti in domino.

¶ Beo quod scriptum est in laudibus mulieris fortis, id est, sancte fi-
 dei vir eius laudauit eam, & date ei de fructu manuum
 suarum.

Caput .XIX.

Ecce o beata

Psal. 67.
 Ephe. 3
 Duo seraphi
 Apostoli &
 prophetæ.

Heb. 4.
 Esa. 6.
 Ad quid sex
 alæ uni

Cōmora sup
 liminaria qd
 significant

Matth. 23

Actu. 2
 Esa. 6

Matth. 27.
 Iohan. 19

Petrus, unus
 de Seraphim
 Actu. 2.

Mat. 16.
 Quid calculus
 in manu Seraphim.

Esa. 6

Præconia B.
 Stephani.
 Actu. 6